

Шляхи подолання затруднень у формуванні особистості засобами образотворчого мистецтва

Формування особистості неможливо без виховання культури сприйняття та художньої свідомості. В системі середньої освіти цю функцію значною мірою виконує образотворче мистецтво. Практично в сучасній школі культура сприйняття часто підмінюється фізіологічною роздратованістю почуття. Змінення понять "зображення" та "мистецтво" вже відіграло свою негативну роль у розвитку художньої свідомості, що завдало великої шкоди масовому художньому та естетичному вихованню, якого, по суті, ще й досі немає.

Слід визначити, що головним критерієм мистецтва є художня свідомість. Якщо вона діє, функціонує, фіксується у матеріалі, можна розмовляти і про мистецтво. Школа є першим ступенем розуміння образотворчого мистецтва, тому водночас з професійними навичками вона повинна формувати художню свідомість.

Отже, школа може не тільки навчати бачити, сприймати оточуючий світ, але й зберігати та сприяти розвитку творчих можливостей особистості.

Достатньо поширена в педагогічній літературі думка про те, що в школі навчаються мистецтву є, на наш погляд, помилковою. Треба переглянути головні цілі та зміст викладання образотворчого мистецтва в національній школі України відповідно до потреб сьогодення. Діючі на сьогодні навчальні програми виходять або з ігрового моменту, або з недоторканості реалістичності зображення. Перші відштовхують на задній план культуру зображення (програма Пемеснького), другі залишають поза увагою розвиток мислення та духовності дитини.

В системі шкільної освіти закріпилося повне нерозуміння ролі образотворчої діяльності в житті людини та її значення для розвитку певних здібностей. Необхідно визначити роль і місце образотворчого мистецтва в навчальному процесі. Школі потрібен підручник з академічно викладеним змістом історії мистецтва та головних законів гармонії, якісним репродукційним матеріалом та, головне, з вправами і задачами з композиції, кольорознавства, формотворення та ін. Шкільна програма також повинна передбачати вправи з розвитку зорової, образної пам'яті, уявлення, просторового та образного мислення та сенсорних можливостей. Таким чином, перш ніж вирішувати складні творчі завдання, треба оволодіти мовою мистецтва, зрозуміти своєрідну логіку краси і гармонії. В сучасній школі ми маємо перевернути з ніг на голову систему художнього виховання. Так, вже на початку навчання школярам пропонують виконати твор-

чу композицію на задану тему. Не дивно, що дитина швидко втрачає інтерес до образотворчої діяльності.

Сьогодні вкрай необхідно визначити зв'язки образотворчого мистецтва з наукою. Естетичні моменти грають конструктивну роль в науковому мисленні. На наш погляд, мистецька діяльність мусить передбачати наявність принаймі загального уявлення про закони розвитку наукової форми знання. В той же час, займаючись наукою, необхідно розуміти та відчувати головні закони гармонії і процесу еволюції художньої культури.

Бажано, щоб олівець став знаряддям експерименту та аналізу в пізнавальному і творчому процесах. Тому науковцям і художникам необхідно визначити спільні точки зіткнення різноманітних галузей знання з образотворчим мистецтвом та головні напрямки взаємодій.

Особливо важливими такі дослідження стають у період комп'ютеризації т. зв. постіндустріального суспільства. Тільки художня свідомість допоможе визначити гармонію відносин між людиною і машиною, знайти рівновагу в існуванні між первинною і вторинною природою, забезпечити існування та розвиток світової цивілізації.

Процес інтеграції різних знань повинні переважати в творчій діяльності сучасних педагогів. Такий підхід дає можливість учням сформувати цілісну картину буття та зберегти їх особистий світогляд.

Необхідно зрозуміти, що формування особистості можливе лише на підставі певного обсягу загальної культури, розуміння цілісності та взаємозв'язку світу. Тоді суспільство може захистити себе від т. зв. "злих геніїв" (тобто освічених знищувачів) та недалекоглядних і утопічних ідей.

Інформаційний період розвитку суспільства потребує збагатити понятійне мислення художніми образами. Всі ці проблеми можливо вирішити лише за умов перегляду мети і змісту викладання образотворчого мистецтва у школі.

О.О.Омельниченко

Активізація творчої діяльності учнів засобами народного мистецтва

Народна художня творчість у безлічі її проявів завжди була і є ґрунтом для спілкування поколінь, тим невичерпним джерелом пізнання історії, звідки йдуть витoki професійного мистецтва. Такі види народного мистецтва як вишивка і килимарство, різьблення і кераміка, плетення з соломі і ліплення з глини з незанам'ягнених часів органічно ввійшли в життя народу, втілюючи в собі

